Military Caring Sciences **Original Article**

OPEN ACCESS

Satisfaction of Anesthesia and Operating Room Students at Shahroud University of Medical Sciences with Their Field of Study and Their Perspectives on Academic Discipline and Future Career

Paryab. S[1]
Mottaqi. M[2]
Zarouj Hosseini. K[3]
Zarouj Hosseini. R[4]
* Garkaz. O[5]

1- Nursing Department, Nursing and Midwifery School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

2 - Nursing Department, Nursing and Midwifery School, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

3 - Health Information Technology Department, Department, Medicine School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

4 - Anesthesiology Department, Allied Medical Sciences School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

*5 - Epidemiology Department, Public Health School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran (*Corresponding Author), Email: omid.garkaz23@gmail.com*

ABSTRACT

Introduction: Human resource development for the effective delivery and management of healthcare services is of paramount importance. In this regard, obtaining accurate information about the current educational environment and students' perceptions is essential.

Objective: This study aimed to assess the level of satisfaction among Anesthesia and Operating Room students at Shahroud University of Medical Sciences regarding their field of study and to investigate their perspectives on their academic discipline and future career prospects.

Material and Methods: This descriptive-analytical study was conducted in 2023 using a census sampling method among 114 Anesthesia and Operating Room students at Shahroud University of Medical Sciences. Data were collected using a demographic information questionnaire and the questionnaire developed by Hadavi et al. After data collection, the information was entered into SPSS version 18 and analyzed using descriptive and inferential statistical methods. Statistical significance was considered at $P<0.001$.

Results: The mean age of the participants was 21.73±2.74 years. Significant associations were found between students' satisfaction with their field of study and future career and gender ($P<0.001$), marital status ($P<0.001$), and history of academic withdrawal ($P<0.001$). The mean score for satisfaction with the field of study was 25.91±4.47, the mean score for factors influencing satisfaction with the field of study was 30.73±4.67, the mean score for attitudes toward future career prospects was 13.42±2.62, and the overall mean score for satisfaction with the field of study and attitudes toward future career prospects was 70.07±9.86.

Conclusion: Anesthesia and Operating Room students demonstrated a relatively favorable level of satisfaction with their field of study and generally positive attitudes toward their future careers. Nevertheless, improving educational facilities and resources, enhancing students' awareness of these disciplines prior to enrollment, and creating conditions that increase employment opportunities may further improve satisfaction levels and motivation to continue education in these fields.

Keywords: Anesthesia, Medical Sciences, Operating Room, Students

Cite this article: Paryab S, Mottaqi M, Zarouj Hosseini K, Zarouj Hosseini R, Garkaz O. Satisfaction of Anesthesia and Operating Room Students at Shahroud University of Medical Sciences with Their Field of Study and Their Perspectives on Academic Discipline and Future Career. Military Caring Sciences. 2026; 13 (1): 54-63.

Received: 2024/04/10 Received in revised form: 2024/12/31 Accepted: 2025/01/11 Published: 2026/03/30

©The Author(s)

Publisher: Aja University of Medical Sciences.

علوم مراقبتی نظامی

مقاله پژوهشی

میزان رضایت دانشجویان هوشبری و اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی شاهرود از رشته تحصیلی و دیدگاه آن‌ها در مورد رشته تحصیلی و آینده شغلی

سحر پاریاب[1]
مهرآسا متقی[2]
کیمیا زروج حسینی[3]
ربابه زروج حسینی[4]
*امید گرکز[5]

۱- گروه پرستاری، دانشکده پرستاري و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۲- گروه پرستاری، دانشکده پرستاري و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

۳- گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۴- گروه هوشبری، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۵- گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران (*نویسنده مسئول)، ایمیل:

omid.garkaz23@gmail.com

چکیده

مقدمه: توجه به چگونگی تربیت نیروی انسانی جهت اداره و انجام خدمات بهداشتی و درمانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بدین منظور، داشتن اطلاعات در مورد وضع موجود و نگرش دانشجویان ضروری است.

هدف: مطالعه حاضر با هدف تعیین میزان رضایت دانشجویان هوشبری و اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی شاهرود از رشته تحصیلی و دیدگاه آن‌ها در مورد رشته تحصیلی و آینده شغلی انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه به صورت توصیفی-تحلیلی به روش سرشماری بر روی ۱۱۴ نفر از دانشجویان هوشبری و اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی شاهرود در سال ۱۴۰۲ انجام شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه هادوی و همکاران استفاده شد که داده‌ها بعد از جمع‌آوری وارد SPSS نسخه ۱۸ شده و با کمک آمار توصیفی و تحلیلی تجزیه و تحلیل شد ($P<0/001$).

یافته‌ها: در این مطالعه نتایج نشان داد میانگین سنی شرکت کنندگان ۲۱/۷۳±۲/۷۴ سال بود و بین جنسیت ($P=0/001$)، وضعیت تأهل ($P=0/001$) و سابقه انصراف از تحصیل ($P=0/001$) رابطه معناداری با رضایت از رشته تحصیلی و آینده شغلی وجود داشت. میانگین نمره سنجش رضایت از رشته تحصیلی۲۵/۹۱±۴/۴۷، میانگین نمره عوامل تأثیرگذار بر میزان رضایت از رشته تحصیلی ۳۰/۷۳±۴/۶۷، میانگین نمره دیدگاه نسبت به آینده شغلی ۱۳/۴۲±۲/۶۲ و میانگین نمره کلی رضایت از رشته تحصیلی و دیدگاه به آینده شغلی ۷۰/۰۷±۹/۸۶ بود.

نتیجه‌گیری: رضایت دانشجویان هوشبری و اتاق عمل از رشته تحصیلی، نسبتاً خوب و نگرش آن‌ها مثبت بود. ولی همچنان افزایش امکانات و تجهیزات آموزشی، ارتقاء آگاهی آن‌ها نسبت به این رشته قبل از انتخاب و ایجاد شرایطی به منظور افزایش فرصت‌های شغلی در جهت افزایش میزان رضایت و علاقه به ادامه تحصیلی در این رشته مؤثر خواهد بود.

کلمات کلیدی: اتاق عمل، دانشجو، علوم پزشکی، هوشبری

استناد: پاریاب سحر، متقی مهرآسا، زروج حسینی کیمیا، زروج حسینی ربابه، گرکز امید. میزان رضایت دانشجویان هوشبری و اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی شاهرود از رشته تحصیلی و دیدگاه آن‌ها در مورد رشته تحصیلی و آینده شغلی. علوم مراقبتی نظامی. ۱۴۰۵؛ ۱۳(۱): ۶۳- ۵۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۲ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۲۲ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۱/۱۰

ناشر: دانشگاه علوم پزشکی آجا.

© نویسندگان.

CC BY NC

مقدمه

مراکز علمی و دانشگاهی یکی از مهم‌ترین عوامل پویایی و رشد کشورها و منشأ تحولات جامعه در عرصه‌های مختلف می‌باشند دانشجویان نیز پیکره اصلی سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف جامعه را در آینده تشکیل می‌دهند. رسالت نظام آموزشی به ویژه در دانشگاه‌ها تربیت نیروی انسانی متخصص جهت واگذاری مسئولیت‌های جامعه به ایشان می‌باشد (۱). نیروی انسانی متخصص و کارآمد، نیرویی است که در حرفه و تخصص خود به خوبی ایفای نقش کند و گام مؤثری در جهت فراهم آوردن سلامت افراد و به طبع آن سلامت جامعه بردارد. ضروری است افراد برای ورود به دانشگاه به صورت آگاهانه و همچنین با علاقه و انگیزه بالا، رشته مورد نظر خود را انتخاب کرده باشند و لازمه ایجاد این انگیزه، داشتن نگرش مناسب نسبت به رشته و آینده شغلی آن است (۲). نگرش مثبت فرد نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی، نه تنها سبب ایجاد رضایت شغلی و موفقیت می‌گردد، بلکه می‌تواند سبب پیشرفت جامعه‌ای که در آن خدمت می‌کند شود. در دانشگاه‌ها برای ایجاد تغییرات سازنده، بررسی در مورد وضع موجود و اطلاع در مورد نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی خود ضروری است (۳). بر اساس این اطلاعات می‌توان با تقویت عوامل مثبت و اصلاح عوامل منفی، زمینه رضایت هرچه بیشتر دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی را فراهم آورد (۴).

نگرش و انتظارات دانشجویان از رشته تحصیلی و آینده شغلی آنان از عواملی هستند که با تحصیل آنان مرتبط هستند و از عوامل مؤثر در ایجاد انگیزش آنان می‌باشند (۵). انسان‌ها برای انجام کارهای مختلف از جمله یادگیری و تحصیل، انگیزه‌های متفاوتی دارند و افراد در قشرهای مختلف جامعه و با انگیزه‌های گوناگون وارد دانشگاه می‌شوند. انتخاب شغل و رشته تحصیلی در راستای برآورده نمودن نیازهای رشد، مقبولیت اجتماعی و فیزیولوژیک می‌باشد (۶). چنانچه دانشجویان از انگیزه کافی برای تحصیل در رشته برخوردار نباشند، عوارضی چون سرخوردگی، عدم رغبت به آموزش و افت تحصیلی در آن‌ها به وجود خواهد آمد. با توجه به محدودیت‌های انتخاب رشته و بالطبع انتخاب شغل، چنانچه تلاش برای درک بهتر انگیزه‌های آنان انجام شود منجر به بهتر اداره کردن امور خواهد شد (۷). با این حال، نگرانی از آینده شغلی، مقوله‌ای مختص به کشور ما نیست (۸). مطالعات متعددی در خصوص آینده شغلی پزشکان در انگلیس، عوامل مؤثر بر رضایت از انتخاب رشته انجام شده است (۹). حدود ۲۰ درصد از نرخ بیکاری در ایران مربوط به دانش آموختگان دانشگاه‌ها می‌باشد. افزایش تعارض، اثرات منفی جسمی و روانی به ویژه استرس بر دانش آموختگان رشته‌های بهداشتی و درمانی از پیامدهای منفی بی‌توجهی به امنیت شغلی است که می‌تواند منجر به هدر رفتن سرمایه‌های مادی و معنوی کشور شود (۱۰). به طور کلی، رشته‌های مختلف بهداشت و درمان نقش بسزایی را در ارتقای سطح بهداشت جامعه ایفا می‌کنند. نیروهای بهداشتی متخصص در رشته‌های مختلف، ارائه‌دهندگان خط مقدم خدمات بهداشتی، درمانی در سطح جامعه می‌باشند که باید پس از فارغ‌التحصیل شدن بتوانند در پست‌های سازمانی مربوط به رشته تحصیلی خود به کار گرفته شوند و با ارائه خدمات مربوطه در حیطه وظایف خود، به رفع مشکلات جامعه و ارائه خدمات بهداشتی و درمانی بپردازند. توجه به اهمیت رشته‌های بهداشتی و درمانی، دانستن نگرش دانشجویان این رشته‌ها به آینده شغلی‌شان از اهمیت خاصی برخوردار است. بیشتر تحقیقات حاکی از آن است که امکان تغییر نگرش‌ها در دوران دانشجویی بیشتر است (۲، ۱۱).

از طرف دیگر در بین رشته‌های آموزشی علوم پزشکی، با وجود اینکه رشته اتاق عمل و هوشبری به تازگی از مقطع کاردانی به کارشناسی تبدیل شده است و حجم واحدهای تئوری و کارآموزی تخصصی دانشجویان در مقطع جدید افزایش یافته است، ولی به نظر می‌رسد که ایجاد زیرساخت‌های لازم مانند نیروی انسانی متخصص و فضاهای آموزشی بالینی با افزایش تعداد دانشجویان و واحدهای کارآموزی به خوبی در نظر گرفته نشده است (۱۲). که این کمبودها می‌تواند انگیزه تحصیلی دانشجویان را در مسیر یادگیری و کسب دانش تحت تأثیر قرار دهد، توجه به این نکته اساسی که دانشجویان اتاق عمل و هوشبری به دلیل ماهیت بالینی رشته باید در محیط بالینی پرورش داده شوند، باعث می‌شود تا تقویت هر چه بیشتر مهارت‌های بالینی این دانشجویان از اهمیت بیشتری برخوردار باشد تا در شغل آینده خود در بالین عملکرد بهتری داشته باشند. دانشجویان این رشته به دلیل کار حرفه‌ای ویژه‌ای که دارند در بخش‌های بالینی (اتاق عمل و بخش‌های ویژه) و نه در کلاس درس تربیت می‌شوند (۱۳).

نتایج مطالعه هادوی و همکاران، بر روی دانشجویان هوشبری دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان نشان داد که رضایت دانشجویان هوشبری از رشته تحصیلی، نسبتاً خوب و نگرش آن‌ها مثبت گزارش شد (۱۴). نتایج این مطالعه نشان داد که افزایش امکانات و تجهیزات آموزشی، ارتقا آگاهی دانشجویان نسبت به رشته هوشبری قبل از انتخاب رشته و ایجاد شرایطی به منظور افزایش فرصت‌های شغلی در جهت افزایش میزان رضایت و علاقه به ادامه تحصیل در این رشته مؤثر است. نتایج مطالعه شهریاری و همکاران بر روی دانشجویان پیراپزشکی ارتش نشان داد که دانشجویان علوم آزمایشگاهی بیشترین رضایت و رشته اتاق عمل بیشترین نارضایتی را از رشته تحصیلی خود ابراز کرده‌اند (۱۵). عدم امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر و نداشتن درآمد متناسب با حجم کاری از مهم‌ترین علل این نارضایتی ذکر شده‌اند. عبدالله زاده و همکاران در مطالعه‌ای به بررسی نگرش دانشجویان اتاق عمل نسبت به رشته تحصیلی خود پرداختند. بر اساس نتایج مطالعه آنان، نگرش ۵۱/۸ درصد از دانشجویان اتاق عمل به رشته تحصیلی خود مثبت بود (۱۵). نتایج مطالعه‌ای که میزان رضایت دانشجویان دانشگاه لیورپول را مورد بررسی قرار داد بر این موضوع اذعان داشت که دانشجویان به آموزش و یادگیری اهمیت بیشتری در مقایسه با امکانات فیزیکی می‌دهند (۱۶). با در نظر گرفتن این نکته که هرگونه کمبود و نارسایی در حرفه تکنولوژی جراحی (اتاق عمل) و هوشبری، مستقیماً بر روی کیفیت و کمیت مراقبت‌های بهداشتی و در نهایت سلامت افراد و جامعه تأثیر می‌گذارد (۱۷) و با در نظر گرفتن این موضوع که مطالعه مشابهی در این مورد بر روی دانشجویان رشته اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی شاهرود انجام نشده است، بر آن شدیم تا با بررسی میزان رضایت دانشجویان هوشبری و اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی شاهرود از رشته تحصیلی و دیدگاه آن‌ها در مورد رشته تحصیلی و آینده شغلی را مورد توجه قرار دهیم.

مواد و روش‌ها

این مطالعه به‌صورت توصیفی-تحلیلی و به روش مقطعی و به شیوه نمونه گیری سرشماری در سال ۱۴۰۲ بر روی دانشجویان اتاق و عمل و هوشبری دارای واحد کارآموزی دانشگاه علوم پزشکی شاهرود که ۱۱۴ نفر در مطالعه شرکت کردند انجام شد. در ابتدای انجام کار یکسری معیارهای ورود و خروج تعیین شد. معیارهای ورود به مطالعه این بود که واحدهای پژوهش جزو دانشجویان هوشبری و اتاق عمل باشند، تمایل به شرکت در مطالعه داشته باشند و حداقل یک سال از تحصیل دانشجو گذشته باشد و معیار خروج انصراف دانشجو از تکمیل پرسشنامه بود. برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه دموگرافیک شامل اطلاعات (سن، سال ورود به دانشگاه، جنسیت، وضعیت تأهل، سهمیه قبولی، محل سکونت، معدل کل و سابقه انصراف) و پرسشنامه رضایت از رشته تحصیلی هادوی و همکاران که در سال ۱۳۹۳ ساخته شد استفاده گردید (۱۸). این پرسشنامه شامل ۳ بعد بود که بعد رضایتمندی شامل سؤالات ۱ تا ۸، بعد دیدگاه دانشجویان در مورد رشته تحصیلی شامل سؤالات ۹ تا ۱۷ و بعد سنجش دیدگاه آن‌ها نسبت به آینده شغلی شامل سؤالات ۱۸ تا ۲۱ است و نمره بالاتر به معنای رضایت بیشتر است (۳، ۴، ۱۹-۲۱). روایی و پایایی این پرسشنامه در مطالعات متعدد سنجیده شده است و ضریب آلفای کرونباخ سؤالات از ۰/۸۵ تا ۰/۹۴ ذکر گردیده و در مطالعه ما نیز ۰/۸۲ محاسبه گردید. داده‌ها پس از جمع‌آوری وارد نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸ شد و با کمک آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، انحراف معیار و درصد) و آمار تحلیلی (پیرسون، کای دو، تی تست و آنوا) تجزیه و تحلیل شد. نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف تائید شد. پژوهش حاضر در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی شاهرود با کد IR.SHMU.REC. ۱۴۰۲.۰۴ تصویب شد. اطمینان دادن به واحدهای مورد پژوهش و عدم تأثیر آن در روند مراقبت و درمان از ملاحظات اخلاقی رعایت شده در پژوهش حاضر بودند. پژوهشگران به سایر مفاد بیانیه هلسینکی و کمیته اخلاق نشر (COPE) نیز پایبند بودند.

یافته‌ها

در این مطالعه در مجموع ۱۱۴ نفر در مطالعه شرکت کردند که میانگین سنی شرکت کنندگان ۲۱/۷۳±۲/۷۴ سال بود همچنین بیشتر شرکت کنندگان از جنسیت زن (۶۱/۴) ۷۰، ورودی سال ۱۳۹۹ (۲۹/۸) ۳۴، مجرد (۸۶/۸) ۹۹، سهمیه قبولی آزاد ۸۹ (۷۸/۱)، محل سکونت خوابگاه ۸۰ (۷۰/۲)، عدم سابقه انصراف ۱۰۹ (۹۵/۶)، گروه سنی ۱۸-۲۲ (۵۸/۸)۶۷ سال و معدل ۱۵-۱۸ (۷۱/۱)۸۱ بودند همچنین بین جنسیت (۰/۰۰۱)، وضعیت تأهل (۰/۰۰۱) و سابقه انصراف (۰/۰۰۱) با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود داشت. (جدول ۱)

جدول ۱- ویژگی‌های دموگرافیکی دانشجویان شرکت کننده در مطالعه

متغیر	زیرگروه	فراوانی	درصد	سطح معنی‌داری
جنسیت	مرد	۴۴	۳۸/۶	*۰/۰۰۱
	زن	۷۰	۶۱/۴	
سال ورود	۱۳۹۷	۷	۶/۱	**۰/۶۹۸
	۱۳۹۸	۱۶	۱۴	
	۱۳۹۹	۳۴	۲۹/۸	
	۱۴۰۰	۳۰	۲۶/۳	
	۱۴۰۱	۲۷	۲۳/۷	
وضعیت تأهل	مجرد	۹۹	۸۶/۸	*۰/۰۰۱
	متأهل	۱۵	۱۳/۲	
سهمیه قبولی	آزاد	۸۹	۷۸/۱	***۰/۴۰۴
	ایثارگر	۱۹	۱۶/۷	
	جانباز	۶	۵/۳	
محل سکونت	خوابگاه	۸۰	۷۰/۲	***۰/۴۸۱
	منزل والدین	۲۰	۱۷/۵	
	منزل شخصی	۱۴	۱۲/۳	
سابقه انصراف	دارد	۵	۴/۴	*۰/۰۰۱
	ندارد	۱۰۹	۹۵/۶	
گروه سنی	۱۸-۲۲	۶۷	۵۸/۸	**۰/۳۲۱
	۲۲-۲۴	۳۴	۲۹/۸	
	۲۴ به بالا	۱۳	۱۱/۴	
معدل	۱۳-۱۵	۱۵	۱۳/۲	**۰/۶۴۳
	۱۵-۱۸	۸۱	۷۱/۱	
	۱۸ به بالا	۱۸	۱۵/۸	

* t-Test ** همبستگی پیرسون *** ANOVA

میانگین رضایت از رشته تحصیلی۴/۴۷ ± ۲۵/۹۱ بود. عواملی از قبیل تمایل به اشتغال در این رشته پس از فارغ التحصیلی، علاقه به رشـــته تحصیلی در حال حاضر ، افزایش علاقه‌مندی به رشته تحصیلی بعد از ورود به دانشـــگاه و فکر کردن در مورد انصراف از تحصیل بیشـــترین امتیاز را به خود اختصاص داده بودند (جدول ۲).

جدول ۲- سنجش رضایت از رشته تحصیلی به تفکیک متغیرها

متغیر	خیلی زیاد تعداد (درصد)	زیاد تعداد (درصد)	متوسط تعداد (درصد)	کم تعداد (درصد)	خیلی کم تعداد (درصد)
علاقه به رشته تحصیلی در حال حاضر	۲۰ (۱۷/۵)	۵۷ (۵۰)	۲۸ (۲۴/۶)	۶ (۵/۳)	۳ (۲/۶)
فکر کردن در مورد انصراف از تحصیل	۹ (۷/۹)	۲۶ (۲۲/۸)	۲۱ (۱۸/۴)	۳۳ (۲۸/۹)	۲۵ (۲۱/۹)

ادامه جدول ۲- سنجش رضایت از رشته تحصیلی به تفکیک متغیرها

متغیر	خیلی زیاد تعداد (درصد)	زیاد تعداد (درصد)	متوسط تعداد (درصد)	کم تعداد (درصد)	خیلی کم تعداد (درصد)
انتخاب رشته به علت تشویق دیگران	۴ (۳/۵)	۳۲ (۲۸/۱)	۴۵ (۳۹/۵)	۱۹ (۱۶/۷)	۱۳ (۱۱/۴)
تمایل به انتخاب این رشته در صورت شرکت مجدد در کنکور	۶ (۵/۳)	۴۰ (۳۵/۱)	۴۱ (۳۶)	۱۳ (۱۱/۴)	۱۴ (۱۲/۳)
افزایش علاقه‌مندی به رشته تحصیلی بعد از ورود به دانشگاه	۱۳ (۱۱/۴)	۴۶ (۴۰/۴)	۳۹ (۳۴/۲)	۱۲ (۱۰/۵)	۴ (۳/۵)
تمایل به انتخاب مجدد این دانشگاه در صورت شرکت مجدد در کنکور	۸ (۷)	۳۸ (۳۳/۳)	۳۸ (۳۳/۳)	۱۳ (۱۱/۴)	۱۷ (۱۴/۹)
تأثیر مشکلات موجود بر علاقه من به رشته تحصیلی	۵ (۴/۴)	۴۳ (۳۷/۷)	۵۰ (۴۳/۹)	۱۴ (۱۲/۳)	۲ (۱/۸)
تمایل به اشتغال در این رشته پس از فارغ التحصیلی	۲۱ (۱۸/۴)	۴۴ (۳۸/۶)	۳۸ (۳۳/۳)	۷ (۶/۱)	۴ (۳/۵)
جمع کل (میانگین (انحراف معیار))			۲۵/۹۱ (۴/۴۷)		

میانگین عوامل تأثیرگذار بر میزان رضایت از رشته تحصیلی۴/۶۷±۳۰/۷۳ بود. عواملی از قبیل عملکرد مدیریت گروه، نحوه تدریس دروس عملی، امکانات آموزشی و کمک آموزشی و ویژگی‌های فردی و شخصیتی اساتید بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داده بودند (جدول ۳).

جدول ۳- عوامل تأثیرگذار بر میزان رضایت از رشته تحصیلی به تفکیک متغیرها

متغیر	خیلی زیاد تعداد(درصد)	زیاد تعداد(درصد)	متوسط تعداد(درصد)	کم تعداد(درصد)	خیلی کم تعداد(درصد)
نحوه تدریس دروس تئوری و تخصصی	۱ (۰/۹)	۴۱ (۳۶)	۵۶ (۴۹/۱)	۱۱ (۹/۶)	۵ (۴/۴)
نحوه تدریس دروس عملی	۹ (۷/۹)	۴۹ (۴۳)	۴۰ (۳۵/۱)	۱۳ (۱۱/۴)	۳ (۲/۶)
سطح علمی اساتید	۸ (۷)	۵۲ (۴۵/۶)	۵۱ (۴۴/۷)	۳ (۲/۶)	۰
ویژگی‌های فردی و شخصیتی اساتید	۹ (۷/۹)	۵۴ (۴۷/۴)	۴۵ (۳۹/۵)	۴ (۳/۵)	۲ (۱/۸)
شناخت رشته قبل از انتخاب آن	۵ (۴/۴)	۴۵ (۳۹/۵)	۵۰ (۴۳/۹)	۹ (۷/۹)	۵ (۴/۴)
علاقه به رشته قبل از انتخاب آن	۸ (۷)	۳۳ (۲۸/۹)	۵۸ (۵۰/۹)	۹ (۷/۹)	۶ (۵/۳)
محتوای علمی واحدهای تخصصی	۶ (۵/۳)	۴۶ (۴۰/۴)	۵۹ (۵۱/۸)	۳ (۲/۶)	۰
عملکرد مدیریت گروه	۲۱ (۱۸/۴)	۴۱ (۳۶)	۴۰ (۳۵/۱)	۷ (۶/۱)	۵ (۴/۴)
امکانات آموزشی و کمک آموزشی	۹ (۷/۹)	۳۹ (۳۴/۲)	۵۴ (۴۷/۴)	۹ (۷/۹)	۳ (۲/۶)
جمع کل			۳۰/۷۳ (۴/۶۷)		

میانگین دیدگاه نسبت به آینده شغلی ۲/۶۲±۱۳/۴۲ بود. عواملی از قبیل امکان خدمت به مردم و جامعه، آینده مناسب شغلی، موقعیت اجتماعی مناسب و میزان درآمد و وضعیت اقتصادی بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داده بودند (جدول ۴). همچنین میانگین کلی رضایت از رشته تحصیلی و دیدگاه به آینده شغلی ۹/۸۶±۷۰/۰۷ بود.

جدول ۴- دیدگاه نسبت به آینده شغلی به تفکیک متغیرها

متغیر	خیلی زیاد تعداد (درصد)	زیاد تعداد (درصد)	متوسط تعداد (درصد)	کم تعداد (درصد)	خیلی کم تعداد (درصد)
آینده مناسب شغلی	۷ (۶/۱)	۴۴ (۳۸/۶)	۴۹ (۴۳)	۸ (۷)	۶ (۵/۳)
موقعیت اجتماعی مناسب	۷ (۶/۱)	۴۱ (۳۶)	۵۶ (۴۹/۱)	۶ (۵/۳)	۴ (۳/۵)
میزان درآمد و وضعیت اقتصادی	۷ (۶/۱)	۳۷ (۳۲/۵)	۴۵ (۳۹/۵)	۱۷ (۱۴/۹)	۸ (۷)
امکان خدمت به مردم و جامعه	۱۱ (۹/۶)	۵۳ (۴۶/۵)	۴۲ (۳۶/۸)	۷ (۶/۱)	۱ (۰/۹)
جمع کل			۲/۶۲(۱۳/۴۲)		

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف تعیین میزان رضایت دانشجویان هوشبری و اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی شاهرود از رشته تحصیلی و دیدگاه آن‌ها در مورد رشته تحصیلی و آینده شغلی انجام شد. انتخاب آگاهانه و علاقه به رشته تحصیلی از مؤلفه‌های مهم تربیت نیروی انسانی متخصص، به ویژه در حوزه سلامت است. حفظ و ارتقای سلامت جامعه، نیازمند وجود افرادی است که به صورت آگاهانه و با انگیزه رشته مورد نظر خود را انتخاب کرده باشند و نسبت به رشته و آینده شغلی آن نگرش داشته باشند و این مطالعه با هدف میزان رضایت دانشجویان هوشبری و اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی شاهرود از رشته تحصیلی و دیدگاه آن‌ها در مورد رشته تحصیلی و آینده شغلی انجام شد.

در مطالعه هادوی و همکاران (۱۴) و هدایتی و همکاران (۲۲) بین جنسیت و رضایت از رشته تحصیلی رابطه معناداری وجود نداشت ولی با نتایج پژوهشی که در مورد انتخاب رشته‌های تحصیلی در دانشگاه کانادا انجام شد (۲۳)، ارتباط بین جنسیت و انتخاب رشته معنی‌دار گزارش گردید. که با مطالعه ما هم‌خوانی دارد در واقع می‌توان بیان کرد که تفاوت در فرصت‌های شغلی برابر و امکان اشتغال در مراکز خصوصی و دولتی برای فارغ التحصیلان دختر و پسر را شاید بتوان علت این موضوع ذکر نمود.

در مطالعه خورمیزی و همکاران ۲/۷ درصد از دانشجویان سابقه انصراف داشته (۲۴)، در مطالعه هادوی و همکاران ۸/۳ درصد از دانشجویان (۱۴)، و در مطالعه‌ای که بر روی دانشجویان دندانپزشکی بابل انجام شد، ۹/۴ درصد از دانشجویان به طور مکرر به انصراف از تحصیل فکر می‌کردند (۲۵). که با مطالعه ما هم‌خوانی دارد، گرچه مقادیر ذکر شده درصد قابل توجهی از دانشجویان را شامل نمی‌شود ولی می‌توان با شناخت رشته تحصیلی قبل از انتخاب، انتخاب رشته بر مبنای توانمندی و دور از فشارهای خانواده و اطرافیان، در راستای کاهش هرچه بیشتر این مقادیر گام برداشت.

میانگین رضایت از رشته تحصیلی ۲۵/۹۱±۴/۴۷ بود، میانگین دیدگاه نسبت به آینده شغلی ۱۳/۴۲±۲/۶۲ بود همچنین میانگین کلی رضایت از رشته تحصیلی و دیدگاه به آینده شغلی ۷۰/۰۷±۹/۸۶ بود. نتایج مطالعه مهرابیان و همکاران نشان داد که بیش از ۷۰ درصد دانشجویان رشته بهداشت محیط دانشگاه علوم پزشکی گیلان از رشته تحصیلی خود راضی هستند (۲۶). همچنین مطالعه هادوی و همکاران نشان داد که میزان رضایت دانشجویان رشته هوشبری دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در حد متوسط بود (۲۷). در حالی که نتایج مطالعه معراجی و همکاران بیانگر نگرش مثبت ۲۹/۵ درصد دانشجویان فناوری اطلاعات سلامت دانشگاه علوم پزشکی مشهد نسبت به رشته تحصیلی بود (۲۸). در مطالعه حکیم و همکاران نیز ۸۱/۱ درصد دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز از رشته تحصیلی اعلام عدم رضایت کردند (۲۹). تفاوت در محیط آموزشی، ابزار و تجهیزات آموزشی، خصوصیات مربی و دانشجو، امکان یا عدم امکان ادامه تحصیل و نگرش در مورد آینده شغلی را می‌توان از علل تفاوت نتایج در مطالعات مختلف ذکر نمود.

میانگین عوامل تأثیرگذار بر میزان رضایت از رشته تحصیلی ۴/۶۷ ± ۳۰/۷۳ بود. تحقیقی که سانی ساب و همکاران در مورد میزان رضایت دانشجویان دوره کارشناسی مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از رشته تحصیلی خود انجام دادند، نشان داد که ۶۸/۵۴ درصد دانشجویان از دروس اصلی و تخصصی راضی و ۳۹/۳۲ درصد از دانشجویان از نحوه تدریس اساتید ناراضی بودند (۳). همچنین در مطالعه‌ای که به منظور بررسی مؤلفه‌های

تأثیرگذار بر میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اهواز از رشته تحصیلی انجام شد، اکثر دانشجویان از نحوه آموزش نظری توسط اساتید دانشکده رضایت کم داشتند (۲۹). نتایج مطالعه‌ای که میزان رضایت دانشجویان دانشگاه لیورپول را مورد بررسی قرار داد بر این موضوع اذعان داشت که دانشجویان به آموزش و یادگیری اهمیت بیشتری (در مقایسه با امکانات فیزیکی) می‌دهند (۱۶) که این مسئله می‌تواند به دلیل تفاوت در محل و زمان انجام مطالعه باشد و از طرف دیگر نیز اهمیت مسئله رضایت سنجی را بیان می‌کند.

در پژوهشی که لاو و همکاران در هنگ کنگ برای بررسی نگرش دانشجویان پرستاری انجام دادند نشان داده شد که بیش از ۵۰ درصد این دانشجویان نسبت به شغلشان نگرش منفی دارند (۳۰). کاراوز و همکاران در پژوهشی که در ترکیه انجام دادند به نگرش منفی جامعه نسبت به شغل پرستاری تأکید کردند (۳۱). نتیجه حاصل از پژوهش صدرارحامی و همکاران هم نشان داد که دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به آینده شغلی خود نگرش منفی دارند، در حالی اکثر دانشجویان، نگرش در حد مطلوبی نسبت به رشته تحصیلی خود داشتند (۳۲). مطالعه جعفری و همکاران در سال ۱۳۹۷ نشان داد که دانشجویان رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، نگرش مثبتی نسبت به رشته تحصیلی خود و آینده شغلی این رشته داشتند (۳۳). مقدسی و همکاران، نگرش دانشجویان بهداشت محیط یزد به رشته تحصیلی و آینده شغلی‌شان را مثبت ارزیابی کردند (۳۴). در مطالعه دیگری که توسط عبدالله زاده و همکاران انجام شد نگرش ۵۱/۸ درصد از دانشجویان اتاق عمل به رشته تحصیلی‌شان را مثبت بیان کردند (۳۵). در تمام مطالعات بررسی شده، اهمیت رضایت سنجی و نگرش و دیدگاه به آینده شغلی به عنوان یک مسئله حیاتی در دانشجویان مطرح شد که باید مورد توجه قرار گیرد.

از نقاط قوت این مطالعه به عدم انجام چنین مطالعه‌ای در سطح دانشگاه و آن هم بر روی مسئله‌ای مهم مثل رضایت و دیدگاه به آینده شغلی اشاره کرد که با توجه به کمبود انگیزه در دانشجویان مسئله‌ای مهم و حیاتی است و از نقاط ضعف این مطالعه می‌توان به استفاده از پرسشنامه و جمع آوری اطلاعات با استفاده از سیستم خود گزارش دهی اشاره داشت که از دقت پاسخ‌دهی شرکت کنندگان می‌کاهد. عدم وجود سؤال باز از دیگر محدودیت‌های این پژوهش بود که امیدواریم این نقص در پژوهش‌های آینده برطرف گردد و نتایج دقیق‌تر و عمیق‌تری به دست آید. پیشنهاد می‌شود بررسی نگرش‌ها به صورت دوره‌ای و برای دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی انجام شود تا امکان مقایسه نگرش‌ها در میان دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی فراهم شود. همچنین مهم‌ترین عامل ایجاد کننده نگرش مثبت نسبت به آینده شغلی، امکان خدمت به مردم و جامعه و اهمیت رشته برای توسعه کشور ذکر شده بود. افزایش امکانات و تجهیزات آموزشی، تعامل بیشتر دانشجویان با مدیر گروه و کاربرد دروس تئوری در بالین، جهت افزایش رضایت و علاقه به ادامه تحصیل در این رشته مؤثر خواهد بود. با توجه به نتایج مطالعه، اکثر دانشجویان این دانشکده نسبت به رشته تحصیلی، ادامه تحصیل و آینده شغلی خود نگرش مثبت داشتند، ولی جهت حفظ این شرایط، تناسب میان جذب دانشجویان با استخدام آنان ضروری است.

تشکر و قدردانی

این مطالعه بخشی از طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی شاهرود با کد طرح ۱۴۰۲۰۰۱۶ است که در تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۵ تصویب شد. از کلیه عزیزانی که در انجام این طرح پژوهشگران را یاری نمودند تقدیر و تشکر می‌شود.

تضاد منافع

بدین وسیله نویسندگان تصریح می‌نمایند که هیچ‌گونه تضاد منافعی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

References

1. Gorbanian N. Kazemi HB. Anesthesia students' awareness and interest to their field of study and future career in Tabriz University of medical sciences. Journal of Medical Education & Development. 2015; 9(4): 20-27. (Persian) URL: https://sid.ir/paper/724831/en
2. Mobarakabadi A, Shamsi M, Najafianzadeh M. Health student attitude towards their field of study and future career in health faculty of Arak university of medical sciences Iran. Strides in Development of Medical Education. 2014; 11(2): 280-5. (Persian) URL: https://www.sid.ir/paper/192861/en
3. Sanaei Nasab H, Rashidy Jahan H H, Tavakoli R, Delavari A,

Rafati H. Amount of health-treatment services management bachelor students' satisfaction from their educational field. Educ Strategy Med Sci. 2010; 3(1): 5-6. (Persian) URL: http://edcbmj.ir/article-1-68-en.html

4. Samadi M, Taghizadeh J, Esfahani ZK, Mohammadi M. Evaluating environmental health students' attitudes toward their discipline and future career in Hamedan university of medical sciences in 2008. Iranian Journal of Medical Education. 2010; 9(4): 331-6. (Persian) URL: http://ijme.mui.ac.ir/article-1-1097-en.html
5. Faraji Khiavi F, Valipoor A, Khademi M. A study on students' expectations of academic field and their attitude to prospecting job among school of health students at Ahvaz Jundishapur University of medical sciences: 2014. J Jundishapur Educ Dev. 2015; 6(1): 43-51. (Persian) URL: https://edj.ajums.ac.ir/article_79730_en.html
6. Ebrahimian Jolodar SY. An investigation of social factors affecting on personnel job satisfaction of remedial service insurance department. 2012; 5(1): 97-110. (Persian) DOI: 10.22059/ijms.2012.24720
7. Alizadeh S, Sigarchian M. The motivation of choosing midwifery field of study and related factors among the midwifery students of Islamic Azad university Rasht branch Iran. Strides Dev Med Educ. 2013; 10(1):78-86. (Persian) URL: https://sid.ir/paper/116853/en
8. Yu S, Zhang F, Nunes LD, Levesque-Bristol C. Self-determined motivation to choose college majors, its antecedents, and outcomes: A cross-cultural investigation. Journal of Vocational Behavior. 2018; 108(4): 132-50. DOI: 10.1016/j.jvb.2018.07.002
9. Ghaffari S, Talebbeydokhti N. Status of environmental engineering education in various countries in comparison with the situation in Iran. Procedia Soc Behav Sci. 2013; 102(8): 591-600. (Persian) DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.10.776
10. Lambert TW, Smith F, Goldacre MJ. Perceived future career prospects in general practice: Quantitative results from questionnaire surveys of UK doctors. Br J Gen Pract. 2016; 66(652): e848-e57. DOI: 10.3399/bjgp16X687025
11. Moghadam SS, Rajati F, Naderi AH, Serajinejad MM, Mohebi S. Attitude of medical students in preclinical stage towards their field of study at Qom university of medical sciences 2015. Educational Research in Medical Sciences. 2017; 5(2): e79208
12. Heshmati H, darvishpour K. Effective factors in clinical education quality from the viewpoints of operation room and anesthesiology students in Torbat Heydarieh University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2015; 15: 601-12. (Persian) URL: http://ijme.mui.ac.ir/article-1-3721-en.html
13. Ghorbanian N, Abdollahzadeh Mahlani F, Kazemi Haki B. Effective factors on clinical education quality anesthesiology and operating room student's view. Educ Strateg Med Sci. 2014; 6(4): 235-9. (Persian) URL: http://edcbmj.ir/article-1-436-en.html
14. Hadavi M, Esmaeili S. The satisfaction rate of the anesthesia students about their educational field and their attitude towards future job perspectives in 2012. Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences. 2014; 13(7): 609-18. (Persian) URL: http://journal.rums.ac.ir/article-1-2213-en.html
15. Abdollahzadeh F, Lotfi M, Mirza Aghazadeh A, Etebari Asl Z. Attitude of operating room students towards their field of study. Iran Journal of Nursing. 2014; 27(90): 65-72. (Persian) DOI: 10.29252/ijn.27.90.91.65
16. Douglas J, Douglas A, Barnes B. Measuring student satisfaction at a UK university. Qual Assur Educ. 2006; 14(3): 251-67. DOI: 10.1108/09684880610678568
17. Jolaee S, Mehrdad N, Bohrani N. A survey on nursing student's opinions toward nursing and reasons for giving it up. Iranian journal of nursing research (IJNR). 2006; 1(1): 21-8. (Persian) URL: http://ijnr.ir/article-1-5-en.html
18. A'la MZ, Farikhah Z, Hakam M. Nurses' attitude toward end of life care in emergency departement and intensive care unit in rural hospital. Indones J Nurs Pract. 2020; 4(1): 14-20. DOI: 10.18196/ijnp.41103
19. Fattahi Z, Javadi Y, Nakhaee N. A survey on dentistry student's satisfaction with their discipline and some of the related factors. Strides in development of Medical Education. 2004; 1(1): 32-40. (Persian) URL: https://www.sid.ir/paper/116965/en
20. Vanaki Z, Hakim A. Students' satisfaction of nursing education: A qualitative study. Sage Open. 2023; 13(2): 21582440231169471.DOI:org/10.1177/2158244023116947
21. Memarpour M, Bazrafcan L, Mosavi E, Vossoghi M. Factors influencing dental students' choice of discipline. Iran J Med Educ. 2013; 13(4): 260-9. URL: http://ijme.mui.ac.ir/article-1-2474-fa.html
22. Hedayati Z, Seifi N, Hekmatfar S, Badakhsh S. Attitudes of Shiraz dental students toward their discipline and future career. Journal of Medical Education. 2012; 12(3): 176-83. (Persian) URL: http://ijme.mui.ac.ir/article-1-1611-en.html
23. Boudarbat B, Montmarquette C. Choice of fields of study of Canadian University graduates: The role of gender and their parents' education. Education Economics. 2009; 17(2): 185-213. DOI: 10.1080/09645290802133032
24. Beik Khourmizi M, Saidi F, Khorrami F, Hadavi M. Evaluation of operating rooms students' satisfaction about their field of study and views on job future. Res Med Educ. 2020; 12(1): 62-9. (Persian) DOI; 10.29252/rme.12.1.62
25. Seifi S, Sum S. Comparison of dental students consent towards their educational line in clinical and basic science course. Medical Education Journal. 2015; 3(2): 38-45. (Persian) URL: http://mededj.ir/article-1-139-en.html
26. Mehrabian F, Dadash Khah Z, Karimi Z. Attitude of environmental health students toward their discipline and future career in Guilan University of Medical Sciences. Res Med Educ. 2012; 4(1): 43-8. URL:https://sid.ir/paper/493709/en
27. Gh F, Hasanzadeh Samand H. Scientific productivity of the faculty of Tabriz University during 2003-2008. J Public

Library. 2011; 16(2): 157-75. DOI: 10.29252/rme.12.1.62

28. Meraji M, Mahmoodian SS. Health information technology students' satisfaction for their field of study and career prospect. Journal of Modern Medical Information Science. 2018; 4(2): 8-17. (Persian) URL: http://jmis.hums.ac.ir/article-1-166-en.html
29. Hakim A. Factors affecting satisfaction of nursing students of nursing major. 2013; 2(10): 10-20. URL: http://jne.ir/article-1-177-en.html
30. Law W, Arthur D. What factors influence Hong Kong school students in their choice of a career in nursing? Int J Nurs Stud. 2003; 40(1): 23-32 .DOI: 10.1016/s0020-7489(02)00029-9
31. Karaoz S. Change in nursing students' perceptions of nursing during their education: The role of the introduction to nursing course in this change. Nurse Educ Today. 2004; 24(2): 128-35. DOI: 10.1016/j.nedt.2003.10.010
32. Sadr Arhami N, Kalantari S, Atarod S. Medical students attitude towards their field of study and future career. Iranian Journal of Medical Education. 2004; 4(1): 76-81. (Persian) URL: http://ijme.mui.ac.ir/article-1-14-en.html
33. Jafari A, Gharagozloo P, Baghalian A. Evaluation of Tehran University of Medical Sciences dental students' attitude toward their field of study and future. Journal of Dental Medicine. 2020; 33(2): 116-25. URL: https://www.cabidigitallibrary
34. Mohammadzadeh M. Environmental health engineering students' attitudes toward their education program and career in Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in 2015. J Med Educ Dev. 2016; 11(1): 43-50. (Persian) URL: https://jmed.ssu.ac.ir/article-1-560-en.html
35. Abdollahzadeh F, Lotfi M, MIRZA AA, Etebari AZ. Attitude of operating room students towards their field of study. Iran J Nurs. 2014. 27(90). 65-72. DOI:10.29252/ijn.27.90.91.65